

VICTIM SUPPORT EUROPE MANIFESTO

2014 · 2019

SZABADSÁG,
BIZTONSÁG ÉS IGAZSÁG
A BŰNCSELEKMÉNYEK
ÁLDOZATAINAK

CO-FUNDED BY
THE CRIMINAL JUSTICE PROGRAMME
OF THE EUROPEAN UNION

Victim Support
Europe

A VSE CÉLJAINAK ÖSSZEFOGLALÁSA

1

A BŰNCSELEKMÉNYEK ÁLDOZATAINAK JOGAIRA, TÁMOGATÁSÁRA ÉS VÉDELMERE VONATKOZÓ MINIMUMSZABÁLYOK MEGÁLLAPÍTÁSÁRÓL SZÓLÓ EU IRÁNYELV TELJES KÖRŰ BEVEZETÉSE AZ EU ÖSSZES TAGÁLLAMÁBAN

2

HATÉKONY ÁLDOZATVÉDELMI SZOLGÁLTATÁSOK AZ ÁLDOZATOK ÁTIRÁNYÍTÁSÁRA VONATKOZÓ INTÉZKEDÉSEKKEL

3

EGYÉNI ELBÁNÁS - AZ ELSŐ LÉPÉS AZ ÁLDOZATOK IGÉNYEINEK MEGFELELŐ JOGOK ÉS SZOLGÁLTATÁSOK BIZTOSÍTÁSA ÉRDEKÉBEN

4

HATÉKONY, FÜGGETLEN ÉS MEGFELELŐEN FINANSZÍROZOTT ÁLDOZATVÉDELMI SZOLGÁLTATÁSOK AZ EU ÖSSZES TAGÁLLAMÁBAN

5

HATÓSÁGOK ÖSZTÖNZÉSE AZ ÖNKÉNTES SZERVEZETEKSEL TÖRTÉNŐ EGYÜTTMŰKÖDÉS NÉPSZERŰSÍTÉSÉRE ÉS FEJLESZTÉSÉRE, AZ ÁLDOZATOK IGÉNYEINEK ELSŐDLEGES FIGYELEMBE VÉTELÉVEL

6

SZÉLESEBB KÖRŰ EGYÜTTMŰKÖDÉS A HATÁRON ÁTNYÚLÓ ESETEKBEN

7

AZ ÁLDOZATOK JOGAINAK KOORDINÁLÁSÁT ÉS KÉPVISELETÉT ELLÁTÓ EURÓPAI TESTÜLET KIJELÖLÉSE

8

AZ ÁLDOZATOK ELJÁRÁSJOGÁRA VONATKOZÓ MINIMÁLIS ELŐÍRÁSOK LEFEKTETÉSE

9

A TELJES EU-RA KITERJEDŐ TUDATFORMÁLÓ KAMPÁNY A BŰNÖZÉS HATÁSÁRÓL ÉS AZ ÁLDOZATOK IGÉNYEIRŐL

10

RENDSZERES EURÓPAI FELMÉRÉSEK KÉSZÍTÉSE AZ ÁLDOZATTÁ VÁLÁSRÓL

AZ ÁLDOZATVÉDELEM EURÓPÁBAN

Az áldozatvédelmi szolgáltatások 30 éve léteznek Európában. Az európai országos áldozatvédelmi szervezeteket a Victim Support Europe (Európai Áldozatvédő Szervezet) hálózat fogja össze. Tagjaink segítik és információkkal látják el az áldozatokat és a bűncselekmények vagy katasztrófák által érintett embereket. A jogok és szolgáltatások elérhetőségét és fejlesztését népszerűsítő szervezet azt a célt tűzte ki, hogy Európában minden áldozat a lakhelyétől és a bűncselekmény elkövetésének helyszínétől függetlenül megkapja a bűneset után szükséges információkat és segítséget.

A Victim Support Europe gondoskodik továbbá arról, hogy az áldozatok és a szemtanúk méltányos elbánásban részesüljenek, élhessenek jogaikkal, és hallathassák hangjukat az igazságszolgáltatási eljárás során. Hangsúlyozottan támogatjuk az Európai Tanács azon célját, hogy „az áldozatokat az Európai Unió egész területén diszkrimináció nélkül megilleti a jogok egy minimális szintje, függetlenül a nemzeti-ségüktől vagy lakhelyüktől, a bűneset súlyosságától, a bűncselekmény bejelentésétől és attól, hogy áldozatokról vagy azok családtagjairól van-e szó.” A Victim Support Europe tagjai egységes szolgáltatásokat nyújtanak minden bűncselekmény áldozatának, legyen szó emberölés/gyilkosság miatt elveszített családtagokról, támadás, nemi erőszak, rablás, betörés, családon belüli erőszak és nemi jellegű erőszak áldozatairól.

Az esetek egyedi elbírálásának alkalmazásával biztosítható ugyanakkor, hogy az áldozatokra, mint egyénekre tekintsenek, és minden esetben külön-külön figyelembe vegyék és kielégítsék igényeiket.

A Victim Support Europe jelenleg 34 szervezetből áll, 3000 hivatásos taggal és 20 000 önkéntessel, és évente körülbelül 2 millió – bűncselekmény vagy katasztrófa által érintett – embernek nyújt segítséget.

AZ ÁLDOZATOK JOGA EURÓPÁBAN – AZ ÚJ EU IRÁNYELV, MINT ÚJ MÉRCE

Az áldozatok joga még soha nem volt ennyire fontos Európában. A bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozó minimumszabályok megállapításáról szóló uniós direktíva elfogadása új mércét jelent a bűnesetek áldozataira nézve, amelyet az EU valamennyi tagállama köteles betartani.

Az irányelv egyértelműen leszögezi, hogy minden bűncselekmény áldozatának hozzá kell jutnia a bűncselekmény után szükséges információkhoz, segítséghez, védelemhez valamint egyéb jogokhoz és szolgáltatásokhoz.

Az áldozatok felépülését szakemberek segítik, akik tiszteletteljesen, érzékenyen, személyre szabottan, szakszerűen és diszkriminációtól mentesen nyújtják szolgáltatásaikat, ügyelve az érintett személyek méltóságának megőrzésére. Az európai törvények elfogadását követően most azon a sor, hogy az áldozatok Európa-szerte a gyakorlatban is élni tudjanak jogaikkal.

AZ ÁLDOZATTÁ VÁLÁS EURÓPÁBAN – IGÉNY A SEGÍTSÉGRE

A bűncselekmények gyakran több embert érintenek, és sokszor az áldozatok közeli hozzátartozói is szenvedő alanyokká válnak.

A bűnözési trendekkel kapcsolatos óvatos becslések szerint az EU-ban évente több mint 30 millió bűncselekmény történik⁴. Mivel a bűnözés miatt az EU népességének csaknem 15%-a áldozattá válik, évente körülbelül 75 millió ember lesz közvetlenül a bűnözés áldozata⁵. Ezen belül nagyjából 7000 ember veszíti el az életét gyilkosság/emberölés következtében, és több mint 3 millióan esnek erőszakos bűncselekmények, például nemi erőszak, szexuális zaklatás, betörés és rablás áldozatául. Ennek következtében számos áldozat, családtagok, barátok és más személyek, például szemtanúk vagy bejelentők szorultak a bűncselekmények következményeivel kapcsolatos védelemre. Európában biztosítani kell, hogy mindenki hozzájusson a számára szükséges segítséghez, hogy meg tudjon birkózni a bűncselekmények érzelmi, gyakorlati vagy jogi következményeivel.

Szeretném kifejezni köszönetemet a Victim Support Europe szervezetnek és tagjainak, akik felbecsülhetetlen információkat és segítséget nyújtottak a bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozó minimumszabályok megállapításáról szóló EU irányelv alkalmazásában.

Viviane Reding, az Európai Tanács alelnöke
Részlet a Victim Support Europe éves konferenciáján
előadott beszédéből (Edinburgh, 2013. május 30.)

A MANIFESTO CÉLJA: AZ ÁLDOZATOK HELYZETÉNEK JAVÍTÁSA EURÓPÁBAN

A társadalmi változások, a bűnözési trendek, a technológiai fejlődés vagy a demográfiai változások miatt fontos, hogy az áldozatvédelmi szolgáltatások is lépést tudjanak tartani a XXI. század áldozatainak igényeivel.

Azokban az országokban, ahol még nem szervezték meg az áldozatvédelmi szolgáltatásokat, a *bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozó minimumszabályok megállapításáról szóló EU irányelv* ösztönzi ennek megtételét, jelezve, hogy eljött a cselekvés ideje. A törvényhozók, a politikusok, az országgyűlési képviselők és a döntéshozók fontos szerepet töltenek be az áldozatok jogainak gyakorlati alkalmazásához szükséges feltételek megteremtésében.

Ez a Manifesto dokumentum a Victim Support Europe hosszú távú célkitűzéseinek és reményeinek megfogalmazása érdekében felsorolja azokat a területeket, ahol véleményünk szerint lépéseket kellene tenni az áldozatok helyzetének javítására egész Európában. A jelen Manifesto anyagban felsorolt intézkedések célja, hogy az áldozatok az EU összes tagállamában

1. élhessenek az EU által biztosított jogaikkal
2. hatékonyan igénybe vehessék az áldozatvédelmi szolgáltatásokat
3. megfogalmazhassák és érvényesíthessék egyéni igényeiket az igazságszolgáltatási folyamat során
4. számíthassanak az áldozatvédelmi szolgáltatásokra
5. megillessen őket a minimális eljárásjogi szabályok betartása
6. részesülhessenek az igazságszolgáltatási intézmények és az áldozatvédelmi szervezetek együttműködésének kedvező eredményeiből
7. határon átnyúló esetekben a megfelelő fórumon keresztül igénybe vehessék a védelmi szolgáltatásokat és hozzájussanak a szükséges információkhoz.

A VICTIM SUPPORT EUROPE CÉLJAI

1 BŰNCSELEKMÉNYEK ÁLDOZATAINAK JOGAIRA, TÁMOGATÁSÁRA ÉS VÉDELMERE VONATKOZÓ MINIMUMSZABÁLYOK MEGÁLLAPÍTÁSÁRÓL SZÓLÓ EU IRÁNYELV TELJES KÖRŰ BEVEZETÉSE AZ EU ÖSSZES TAGÁLLAMÁBAN

Az, hogy az áldozatok hogyan élhetnek a *bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozó minimumszabályok megállapításáról szóló EU irányelvben* foglalt jogaikkal attól függ, hogy az adott tagállam hogyan alkalmazza az irányelvben foglaltakat.

Annak érdekében, hogy érzékelhető javulás történjen a bűncselekmények áldozatainak joga és az általuk igénybe vehető szolgáltatások területén, a Victim Support Europe követeli a fenti EU direktíva teljes körű és átfogó bevezetését az EU összes tagállamában.

Az alábbiakban bemutatjuk a kiemelt figyelmet igénylő területeket:

„Egyszerűen nem értettem, mi folyik körülöttem, de a Victim Support elmagyarázta, mi történik, és ez sokat segített.”

Egy áldozat

A. AZ INFORMÁCIÓHOZ VALÓ JOG

Az áldozatoknak információra van szüksége saját jogaikról és a rendelkezésükre álló szolgáltatókról annak érdekében, hogy részt vehessenek az igazságszolgáltatási eljárásban, és megalapozott döntéseket tudjanak hozni a rendszerben való szerepüket illetően. Az információhoz való jog ezért az egyik legfontosabb jog, amely megilleti a bűncselekmények által érintett embereket. Sok áldozat nincs tisztában azzal, hogy milyen információk állnak rendelkezésére. Emiatt fontos, hogy ne az áldozatnak kelljen kérni egy adott információt, hanem az állam, és a megfelelő igazságszolgáltatási szervek előrelátó módon biztosítsák ezeket az információkat az áldozatoknak. Az áldozatoknak joga van *hozzájutni* az információkhoz, és nem tehetők felelőssé az információ átadásának körülményeiért. Az információ az illető igazságszolgáltatási eljárásban betöltött szerepétől és a vádlott bűnösségének kimondásától függetlenül minden áldozatnak jár. A szervezeteknek meg kell bizonyosodniuk arról, hogy az áldozat megértette a tájékoztatást. Az információt el kell ismételni, és szükség esetén fel kell ajánlani a segítséget annak későbbi megértéséhez.

B. AJÁNLÁSOK KIDOLGOZÁSA A BŰNCSELEKMÉNYEK ÁLDOZATAINAK JOGAIRA, TÁMOGATÁSÁRA ÉS VÉDELMERE VONATKOZÓ MINIMUMSZABÁLYOK MEGÁLLAPÍTÁSÁRÓL SZÓLÓ EU IRÁNYELV RÉSZLETEINEK ÉRTELMEZÉSÉRE, A BUDAPEST ROADMAP CSELEKVÉSI TERVBEN FOGLALTAK SZERINT

Az áldozatok jogának és védelmének megerősítésére vonatkozó cselekvési terv létrehozásáról a Tanács által kiadott határozat (a továbbiakban a Budapest Roadmap cselekvési terv) kimondja, hogy egy olyan Ajánlást vagy Ajánlásokat kell létrehozni, amelyek a bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozó minimumszabályok megállapításáról szóló EU irányelv bevezetésére ösztönzik a tagállamokat.

A Victim Support Europe és európai tagszervezetünk szívesen fogadná annak a lehetőségét, hogy a Tanáccsal közösen részt vegyenek az ilyen Ajánlás(ok) kidolgozásában annak érdekében, hogy az ajánlásokba beépíthessük a területen alkalmazott – többek között civil szervezetek által kidolgozott – legjobb gyakorlatokat és tapasztalatokat

C. AZ ÁLDOZATOKKAL KAPCSOLATBA KERÜLŐ SZAKEMBEREK KÉPZÉSE

A bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozó minimumszabályok megállapításáról szóló EU irányelv kihangsúlyozza, hogy a bűncselekmények áldozataival kapcsolatba kerülő szakembereknek képzésen kell részt venniük. Ezen kívül a Budapest Roadmap cselekvési terv leszögezi, hogy az EU-nak ki kellene dolgoznia a megfelelő eljárásokat a másodlagos és ismétlődő áldozattá válás megelőzésére. Az áldozatokkal és szemtanúkkal foglalkozó szakemberek képzése kiemelten fontos annak érdekében, hogy a bűncselekmények által érintett emberekkel tisztelettel, méltósággal, érzékenységgel és szakszerűen bánjanak, ennek eredményeként pedig csökkenthető legyen a másodlagos vagy ismételt áldozattá válás veszélye. A képzés más jogok alkalmazásában is fontos szerepet kap, hiszen a jól képzett szakemberek könnyebben felismerhetik és értelmezni tudják az áldozatok bűncselekmények után adott reakcióit és felmerülő igényeit. A Victim Support Europe számos tagszervezete szorosan együttműködik az országos igazságszolgáltatási szervekkel a bűncselekmények hatásával és az áldozatok igényeivel kapcsolatos ismeretformáló képzések megszervezésében. A Victim Support Europe kéri, hogy az áldozatokkal kapcsolatos ismeretformáló képzések kerüljenek be a bűncselekmények által érintett emberekkel foglalkozó szakemberek alapképzésébe.

"A Victim Support Europe valóban érti a bűncselekmények áldozatainak igényeit, és reményt, törődést és – ami a legfontosabb – segítséget nyújt számukra, amikor arra a legnagyobb szükségük van. A Victim Support Europe által az áldozatok jogairól szóló EU irányelv területén végzett munka olyan fontos segítség, amely az elkövetkező évek során folyamatosan szolgálni fogja az áldozatok érdekeit".

Kathleen O'Hara,
egy családon belüli gyilkosság túlélője, nemzetközi áldozatvédelmi szakértő

HATÉKONY ÁLDOZATVÉDELMI SZOLGÁLTATÁSOK AZ ÁLDOZATOK ÁTIRÁNYÍTÁSÁRA VONATKOZÓ INTÉZKEDÉSEKKEL

A korai cselekvés és segítség jelentősen elősegítheti a bűncselekmények által érintett emberek felépülését.

A *bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozó minimumszabályok megállapításáról szóló EU irányelv* kimondja, hogy a bűncselekmények valamennyi áldozatának és családtagjaiknak joga van a bűncselekmény utáni áldozatvédelmi szolgáltatásokra. Gyakran az áldozatok nem megfelelő átirányítása (vagy annak komplett hiánya) jelenti a legnagyobb akadályt az áldozatok előtt a segítség igénybe vételére⁷. A Victim Support Europe támogatja azt a célkitűzést, hogy – az akkreditált áldozatvédelmi szolgáltatókkal történő megállapodás alapján – kötelezővé tegyék a rendőrség számára az áldozatok átirányítását a megfelelő áldozatvédelmi szolgáltatásokhoz.

Az áldozatok áldozatsegítő szervezetekhez történő átirányítását előíró kötelezettség nem csak a rendőrségre, hanem más „érintett szervekre” is kiterjed. A bűncselekmény utáni segítségnyújtással kapcsolatos esélyegyenlőség érdekében a Victim Support Europe kéri olyan egységes átirányítási intézkedések kidolgozását, amelyek betartásával biztosítható, hogy az áldozatokkal kapcsolatba kerülő szakemberek átirányítják az áldozatokat azokhoz a szervezetekhez, amelyek enyhíthetik a bűncselekmények hatását. A hatékony átirányítási eljárásokat nem elég pusztán a bűncselekmény kategóriája alapján meghatározni, mivel ez nem mindig jelzi megbízhatóan az áldozatvédelmi szolgáltatásokra mutató igényt. Azzal, ha az átirányításokat csak bizonyos bűncselekmény-kategóriákra vagy sérülékenyek ítélt illetve megfélemlített áldozatokra korlátozzák, sok más áldozatot kizárnak a segítség lehetőségéből. Ez ráadásul azt is eredményezheti, hogy a sérülékenyek ítélt illetve megfélemlített áldozatokat nem tudják időben azonosítani, ezért ezek a személyek nem kapnak megfelelő segítséget és védelmet. Tekintettel azokra az esetekre, amikor az áldozatok igényeit nem lehet általános segítségnyújtási szolgáltatásokkal kielégíteni, célszerű az áldozatvédelmi szervezetnek egy megállapodást kötni egymás között, amely biztosítja, hogy az áldozat az egyéni igényeinek leginkább megfelelő szolgáltatást vegye igénybe.

„Elvesztettem az önbizalmam, és a Victim Support nélkül képtelen lettem volna továbblépni.”

egy áldozat

EGYÉNI ELBÁNÁS – AZ ELSŐ LÉPÉS AZ ÁLDOZATOK IGÉNYEINEK MEGFELELŐ JOGOK ÉS SZOLGÁLTATÁSOK BIZTOSÍTÁSA ÉRDEKÉBEN

Minden áldozat másként reagál a bűncselekményekre. A *bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozó minimumszabályok megállapításáról szóló EU irányelv* kimondja, hogy minden áldozatnak és családtagjának joga van az egyedi elbánásra. Az egyedi elbánás nélkülözhetetlen szerepet tölt be annak érdekében, hogy az áldozatok a megfelelő szolgáltatásokat vehessék igénybe a bűncselekmény után.

A Victim Support Europe kiemeli, hogy a bűncselekmények valamennyi áldozatát azonos jogok illetik meg, ezért felkéri az EU-t, hogy támogassa egy olyan egyedi igényfelmérési modell kifejlesztését, amely minden EU-tagállamban bevezethető. Különös hangsúlyt kell fektetni a következőkre:

A. AZ ÁLDOZATOK IGÉNYEINEK FELMÉRÉSÉRE SZOLGÁLÓ EGYSÉGES EURÓPAI MODELL KIFEJLESZTÉSE

B. GYAKORLATI KÉPZÉS A SZAKEMBEREKNEK A ÁLDOZATOK IGÉNYEINEK FELMÉRÉSÉRE

C. A TAGÁLLAMOK SZÁMON KÉRÉSE AZ IGÉNYEK FELMÉRÉSE ÉS A MEGHATÁROZOTT IGÉNYEKRE ADOTT MEGFELELŐ INTÉZKEDÉSEK KIDOLGOZÁSA VONATKOZÁSÁBAN

A Victim Support Europe és tagszervezetei szívesen részt vennének ebben a munkában, és segítséget nyújtanának abban, hogy az új módszer kidolgozása során vegyék figyelembe a bevált gyakorlatokat és tapasztalatokat, valamint kidolgozzák az igényfelmérést végző szakemberek számára szükséges képzést.

"A Victim Support Europe egész Európában új eljárásokat és módszereket dolgoz ki az áldozatvédelem területén. Éppen ezért kiemelkedően fontos, hogy részt vegyenek a bűncselekmények által érintett emberek helyzetének javítását célzó európai erőfeszítésekben. A VSE egy kiterjedt és különleges szervezet, munkájuk rendkívül hasznos mindannyiunk számára."

Axel Voss, az Európai Parlament tagja

HATÉKONY, FÜGGETLEN ÉS MEGFELELŐEN FINANSZÍROZOTT ÁLDOZATVÉDELMI SZOLGÁLTATÁSOK AZ EU ÖSSZES TAGÁLLAMÁBAN

Sok áldozatnak, szemtanúnak és bűncselekmény által érintett más személynek segítségre van szüksége ahhoz, hogy megbirkózzon a problémákkal. Bár számos áldozat a családtagjai és barátai segítségét veszi igénybe, előfordulhat olyan helyzet, amikor az áldozat csak nehezen tud beszélni hozzátartozóinak a bűncselekmény részleteiről, a családtagok számára pedig megterhelő ezt végighallgatni. Vannak áldozatok, akik nem számíthatnak közeli családtagjaik és barátai segítségére, vagy nem szívesen fordulnak hozzájuk. Ráadásul az áldozatoknak gyakran részletes felvilágosításra van szükségük az igazságszolgáltatási rendszer működéséről, és a rendszerben őket megillető jogokról, ehhez pedig szakember segítsége szükséges. Emiatt az áldozatvédelmi szolgáltatások létfontosságú szerepet töltenek be a családtagok és a barátok mellett. *A bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozó minimumszabályok megállapításáról szóló EU irányelv* kimondja, hogy a bűncselekmények minden áldozatának és családtagjaiknak joga van az áldozatvédelmi szolgáltatások igénybe vételére a bűncselekményt követően. Jelenleg az EU-ban az áldozatok mindössze 16%-a vesz igénybe különféle áldozatvédelmi szolgáltatásokat⁸, és aggodalommal tölt el minket, hogy radikálisan szűkülnek az EU-s áldozatvédelmi előírások teljesítésére szánt források. Bár néhány tagállam komoly tapasztalatokkal rendelke-

zik a az áldozatvédelmi szolgáltatások terén, más országokban még gyerekcipőben jár a bűncselekmények áldozatainak nyújtott szolgáltatások megszervezése. Az EU Irányelvben lefektetett előírások teljesítéséhez szükséges pénzügyi források megnyitása és hatékonyabb felhasználása az első lépés annak érdekében, hogy az áldozatok maradéktalanul élhessenek jogaikkal a XXI. században. A civil szervezetek költséghatékony szolgáltatásokat tudnak nyújtani a bűncselekmények összes áldozatának, beleértve azokat a be nem jelentett eseteket is, amikor az áldozatok nem kerülnek be a hivatalos igazságszolgáltatási rendszerbe. A fő cél, hogy az áldozatsegítő szolgáltatások függetlenek legyenek. Az igazságszolgáltatáshoz hasonlóan – ahol az ügyész és a védelem egymástól függetlenül, a lehető leghatékonyabban védik az állam illetve a kliens érdekeit – az áldozatvédelmi szolgáltatásoknak is elsődlegesen az áldozat igényeire kell koncentrálniuk. Az áldozatvédelmi szolgáltatások nem csak az áldozat védelemre való jogát elégítik ki, hanem az Irányelvben foglalt egyéb jogok teljesítését is segítik. Így például: a *Budapest Roadmap* cselekvési program kimondja, hogy az áldozatvédelmi szolgáltatások révén az igazságszolgáltatáshoz is többen fordulnak. A Victim Support Europe ezért kéri, hogy minden EU-tagállam biztosítson címzett pénzügyi forrásokat a minőségi áldozatvédelmi szolgáltatások kialakítására.

„Az áldozatvédelmi ügyekben kibontakozó nemzetközi együttműködés részben az ilyen ügyek fontosságát jelzi, részben pedig egy globális kultúráváltásra utal. Ha a kanadai rendszert nézzük, a Hivatalunk gyakran fordul nemzetközi partnereinkhez egy-egy adott terület bevált gyakorlatainak és modelljeinek tanulmányozása érdekében. A bűncselekmények áldozatainak kezelésére, figyelembe vételére, védelmére és támogatására szakosodott Victim Support Europe nagyszerűen példázza a jelentőségteljes munkát, és azt, hogy az együttműködés milyen jelentős hatással lehet a bűncselekmények áldozatai számára.”

Sue O'Sullivan, a bűncselekmények áldozataiért felelős szövetségi ombudsman, Kanada

HATÓSÁGOK ÖSZTÖNZÉSE AZ ÖNKÉNTES SZERVEZETEKKEL TÖRTÉNŐ EGYÜTTMŰKÖDÉS NÉPSZERŰSÍTÉSÉRE ÉS FEJLESZTÉSÉRE, AZ ÁLDOZATOK IGÉNYEINEK ELSŐDLEGES FIGYELEMBE VÉTELÉVEL

A bűncselekmény és az áldozattá válás az áldozatok életének számos területét komolyan érintheti. A reakciók gyakran túlmutatnak a mindennapi viselkedést befolyásoló gondolatokon és érzéseken. A jogi kihatásokon túl az áldozattá válás gyakran az áldozatok egészségét, tanulását, munkáját, lakhatását és társasági életben való részvételét is hátrányosan befolyásolja. Bár a bűncselekmények következményei az élet számos területét érintik, a legtöbb szervezet csak a szűk értelemben vett társadalmi hatásokkal foglalkozik. Az összehangolt szolgáltatások és segítségnyújtás elősegíti az áldozatok felépülését, és hozzájárul a bűncselekmény következményeinek enyhítéséhez.

A hatékony együttműködés révén könnyebben felmérhető egy-egy áldozat igénye, és személyre szabott segítség nyújtható számára a bűncselekmény után. Ez pedig garantálja, hogy egyetlen áldozat se rekedjen meg a különböző szervezetek között. A Victim Support Europe ezért arra kéri a bűncselekmények által érintett emberekkel kapcsolatba kerülő hatóságokat, hogy tulajdonítsanak kiemelt szerepet az áldozatok igényeinek, és terjesszék ki az együttműködést az önkéntes szervezetekre is, teljesítsék az előírásokat, és törekedjenek arra, hogy a lehető leghatékonyabb szolgáltatásokat nyújtsák a bűncselekmények által érintett emberek számára.

“A Victim Support Europe fontos szerepet tölt be abban, hogy előrelépést érjünk el a bűncselekmények áldozatainak emberi jogaiban a nemzeti és EU-s törvénykezés területén egyaránt. A szervezet nagy szakértelemmel és kiterjedt hálózatával vizsgálja a bűncselekmények áldozatainak igényeit, tapasztalatokra alapuló szabályzatokat dolgoz ki, és kapcsolatot teremt a kontinens hasonlóan gondolkodó szervezetei között.”

Ír Polgári Szabadságjogok Tanácsa

SZÉLESEBB KÖRŰ EGYÜTTMŰKÖDÉS A HATÁRON ÁTNYÚLÓ ESETEK BEN

A bűncselekmények áldozatainak a lakhelyüktől és a bűncselekmény elkövetésének helyszínétől függetlenül joguk van a támogatásra és a védelemre. Sok áldozat ugyanakkor továbbra is magára marad a bűncselekmények után. A határon átnyúló esetek áldozatainak további problémát jelentenek a nyelvi akadályok, a szociális támogató hálózatok hiánya és a hatályos igazságszolgáltatási rendszer ismeretének hiánya. A Victim Support Europe - az Európai Unió által megfogalmazott „szabadság, biztonság és igazságosság” szellemében – különös figyelmet fordít a határon átnyúló bűncselekmények áldozataira, és ügyel arra, hogy a hatályos törvények alkalmazásával az áldozatok gyakorolhassák az őket megillető jogokat és igénybe vehessék a nekik járó szolgáltatásokat. Különös figyelmet kell fordítani a következőkre:

A. AZ ÁLDOZATOK HATÁRON ÁTNYÚLÓ ÁTIRÁNYÍTÁSA A TÁMOGATÓ SZOLGÁLTATOKHOZ - A CÉL, HOGY AZ ÁLDOZATOK A SZÁMUKRA LEGINKÁBB MEGFELELŐ ORSZÁGBAN VEHESSÉK IGÉNYBE AZ ÁLDOZATVÉDELMI SZOLGÁLTATÁSOKAT.

B. EURÓPAI ADATVÉDELMI RENDELKEZÉSEK – SEGÍTSÉGNYÚJTÁS AZ ÁLDOZATOKNAK ABBAN, HOGY AZ ÚJ LAKHELYÜK ORSZÁGÁBAN ÉLHESSENEK AZ EURÓPAI ADATVÉDELMI RENDELKEZÉS ÁLTAL BIZTOSÍTOTT JOGAIKKAL.

C. KÁRTÉRÍTÉS – HATÉKONY SEGÍTSÉGNYÚJTÁS A KÁRTÉRÍTÉS IGÉNYBE VÉTELÉBEN AZ ÁLDOZAT LAKÓHELYÉTŐL VAGY A BŰNCSELEKMÉNY ELKÖVETÉSÉNEK HELYSZÍNÉTŐL FÜGGETLENÜL

“A Victim Support Europe nemzetközileg elismert, vezető szerepet tölt be az Európai Unióban a bűncselekmények áldozatait megillető törvényes jogok és gyakorlati igények kielégítésében.”

Will Marlin,
Az Amerikai Nemzeti Áldozatvédelmi Szervezet
elnök-vezérigazgatója

AZ ÁLDOZATOK JOGAINAK KOORDINÁLÁSÁT ÉS KÉPVISELETÉT ELLÁTÓ EURÓPAI TESTÜLET KIJELÖLÉSE

A bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozó minimumszabályok megállapításáról szóló EU irányelv bevezetése minden eddiginél jobban megerősítette az áldozatok jogait Európában. Ugyanakkor a tény, hogy még egyetlen EU-tagállam sem vezette be az Európai Unió 2001-es Kerethatározatát az áldozatok büntetőjogi helyzetéről, jól mutatja, hogy milyen feladatok állnak még a tagállamok előtt az áldozatok jogainak gyakorlati alkalmazásában. A 2012-es EU irányelv bevezetésének elősegítése érdekében a Victim Support Europe szorgalmazza egy európai testület felállítását, amelynek célja, hogy általános útmutatást és tanácsokat adjon a tagállamoknak az áldozatok jogairól szóló EU Irányelv teljesítésére. A testület az európai áldozatvédelmi szolgáltatások területén szerzett gyakorlati tapasztalatok alkalmazásával közvetlen segítséget is nyújthat az áldozatoknak a határon átnyúló kérdésekben, a panaszok feldolgozásában és abban, hogy az áldozat egy másik országban kérjen segítséget vagy nyújtsa be panaszát.

A testület nyomon követheti, hogy az áldozatok a gyakorlatban mennyire képesek élni a jogaikkal, valamint Európa-szerte bevonhatja az áldozatokat a közcélú programok és a törvények alkotásának folyamatába. Végül, a testület segítséget nyújthat minden tagállamban a minőségi áldozatvédelmi szolgáltatások kialakításában azzal, hogy kidolgoz egy – a bevált gyakorlatokon alapuló európai szabványt a szolgáltatások nyújtására vonatkozóan, valamint hivatalosan akkreditálja az áldozatvédelmi szolgáltatásokat nyújtó szervezeteket. A Victim Support Europe szívesen részt venne a testület felépítésével kapcsolatos folyamatban, valamint segítséget nyújtana abban, hogy a leendő szervezet a jelenlegi ismeretek és tapasztalatok alapján hogyan tudná kiépíteni kapacitásait az európai áldozatvédelmi területen.

„A Koreai Áldozatvédelmi Központ és a Victim Support Europe nemzetközi együttműködés keretében dolgozik azon, hogy közösen javítsanak a bűncselekmények áldozatainak helyzetén. A Victim Support Europe kiterjedt tapasztalatokkal látta el a Koreai Áldozatvédelmi Központot az áldozatvédelmi szolgáltatások megszervezésében, és modellként szolgált a korai áldozatvédelem kialakításában. A Koreai Áldozatvédelmi Központ köszönetét fejezi ki a Victim Support Europe szervezetnek, gratulál a munkájához, és sok sikert kíván nekik az elkövetkező évekre. Továbbra is számítunk az együttműködésünkre, amelynek célja az áldozatvédelmi szolgáltatások javítása a világ minden táján.”

Yongwoo Lee, a Koreai Áldozatvédelmi Központ elnöke és az áldozatok jogainak koreai biztosa

AZ ÁLDOZATOK ELJÁRÁSJOGÁRA VONATKOZÓ MINIMÁLIS ELŐÍRÁSOK LEFEKTETÉSE

A bűncselekmények áldozataira vonatkozó eljárásjog minden EU-tagállamban más és más: gyakran attól függ, hogy az áldozat milyen szerepet tölt be az adott ország igazságszolgáltatási rendszerében. A *bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozó minimumszabályok megállapításáról szóló EU irányelv* nem harmonizálta az áldozatok szerepét az európai jogrendszerben, ezért az Irányelv az eljárásjog nagy részét érintetlenül hagyta.

Az áldozatok gyakran úgy érzik, nincs elég erejük ahhoz, hogy befolyásolják a hivatalos igazságszolgáltatási szervek által hozott döntéseket, és néhány áldozat arról számolt be, hogy a per során úgy érezte, a saját életéről szóló játékot lát, amelybe semmilyen beleszólása nincs. A bűncselekmények áldozataira és a gyanúsítottakra vagy vádlottakra vonatkozó eljárásjoggal kapcsolatos európai esetjogok számának növekedése miatt a Victim Support Europe szorgalmazza, hogy az EU-tagállamok dolgozzanak ki minimumkövetelményeket az áldozatok eljárásjogára vonatkozóan.

Minimális előírás, hogy az áldozatokat tájékoztatni kell az ügyükkel kapcsolatos eseményekről és döntésekről. Jogukban áll információt adni, és véleményüket a döntéshozó testületnek figyelembe kell vennie, például a nyomozás hatáskörére, a vádlott letartóztatására, őrizetbe vételére és az ügy bíróságon kívüli rendezésére vonatkozóan. A Marsy törvény⁹ rendelkezéseiből kiindulva az EU-ban élő áldozatoknak jogot kellene biztosítani bármely eljárásban történő részvételre és információk átadására, ideértve a büntetőeljárásokat, a perbeszédet, az ítélet kihirdetését, a bűnösnek nyilvánítás utáni felmentésről szóló döntést, illetve bármilyen eljárást, amely érinti az áldozat jogát. Az áldozatoknak – az EU-n belüli lakóhelyüktől illetve a bűncselekmény elkövetésének helyszínétől függetlenül – joga van a gyorsított eljárásra, valamint azonnali és jogerős döntésre a perben illetve az ítélethozatal utáni eljárásokban. A feltételes szabadlábra helyezés illetve bármilyen ítélet utáni felmentésről szóló döntés előtt figyelembe kell venni az áldozat biztonságát, családtagjainak biztonságát és a közbiztonságot.

“Nagyon féltem elmenni a bíróságra, de most, hogy itt vagyok, és segítséget kaptam a Victim Support szervezet önkénteseitől, hálás vagyok, és jobban érzem magam.”

egy áldozat

A TELJES EU-RA KITERJEDŐ TUDATFORMÁLÓ KAMPÁNY A BŰNÖZÉS HATÁSÁRÓL ÉS AZ ÁLDOZATOK IGÉNYEIRŐL

A Tanács Határozata az Európai Unióban bűncselekmény áldozatául eső személyeket megillető jog teljesítésére és az ő támogatásukra vonatkozó stratégia megalkotásáról¹⁰ kihangsúlyozza az áldozatvédelem további fejlesztését, a szakemberek képzését és a tudatformáló kampányok különösen fontos szerepét az áldozatok helyzetének javításában. A bűncselekmények áldozatait a társadalom sokszor még mindig előítéletekkel kezeli, és gyakran (legalább részben) őket hibáztatják azért, hogy áldozattá váltak.

A társadalmi sztereotípiák és a közvélemény nemi szerepekkel és kockázatos viselkedéssel kapcsolatos felfogása befolyásolják azt, hogyan bánnak az áldozatokkal a bűncselekmények után. A Victim Support Europe ösztönzi a különféle tudatformáló kampányok és ismeretterjesztő előadások szervezését, amelyek segítenek megérteni a közvélemény számára a bűncselekményeket és azt, hogy milyen hatással vannak a bűncselekmények az áldozatokra. 2015 például a bűncselekmények áldozatainak éve lesz Európában¹¹.

“A Victim Support Europe az egyetlen civil szervezet, amely következetesen és hatékonyan előremozdítja a bűncselekmények áldozatainak jogait az Európai Unióban. Ennek köszönhetően a Victim Support Europe felbecsülhetetlen értékkel járult hozzá az EU tagállamok jogrendjéhez.”

Dr. Marc Groenhuijsen, a Viktimológiai Társaság elnöke

RENDSZERES EURÓPAI FELMÉRÉSEK KÉSZÍTÉSE AZ ÁLDOZATTÁ VÁLÁSRÓL

A bűncselekményekkel és az áldozattá válással kapcsolatos kutatások alapvető szerepet töltenek be az áldozatvédelem elméleti és gyakorlati alkalmazásának nyomon követésében. Ahhoz, hogy megfelelően tudjunk reagálni a bűncselekményekre és az áldozattá válásra (különösen a szűkös forrásokból gazdálkodó áldozatvédelem területén), fontos, hogy megfelelő ismeretekkel és eszközökkel rendelkezünk az áldozattá válás mértékének felméréséhez Európában. Fontos továbbá a szolgáltatások hatásának felmérése annak érdekében, hogy a korlátozott erőforrásokat azokra a szolgáltatásokra tudjuk fordítani, amelyek a legjobban szolgálják az áldozatok érdekeit.

Az adatgyűjtés ugyancsak létfontosságú szerepet tölt be a *bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozó minimum-szabályok megállapításáról szóló EU irányelv* alkalmazásának megítélésében, ahogyan ez az Irányelv preambulumban (64) is szerepel. Az áldozatvédelmi szolgáltatások gyakorlati megvalósítása és az európai büntetőjogi politikai fejlesztése érdekében a Victim Support Europe újra azt kéri, hogy segítsék a rendszeres nemzetközi/európai áldozattá válási felmérések elvégzését. Ez a fontos felmérés részletes információkkal szolgál a bűncselekmények alakulásáról, azok hatásáról, az áldozatok által igénybe vehető segítségről és az áldozatvédelmi szolgáltatások előnyeiről.

„A VSE nagyon sokat tett azért, hogy kihangsúlyozza, milyen sok nehézséggel kell szembenéznünk az áldozatoknak manapság Európában. Örömmel tölt el, hogy én is kivehettem a részem az egyik sikeres kampányukból.”

Alyn Smith, az Európai Parlament tagja

ÖSSZEFOGLALÁS

Az EU intézményei és a soros elnökséget betöltő EU tagállamok vezérletével jelentősen javult a bűncselekmények áldozatainak helyzete Európában. Azzal, hogy a Stockholmi programba is bekerültek az áldozatok, érdemi fejlődés történt az áldozatok európai jogaiban. Ez a fejlődés nagyrészt a *bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozó minimum-szabályok megállapításáról szóló EU irányelv* bevezetésével valósult meg. A folytonosság és a legutóbbi fejlődések alkalmazása érdekében a Victim Support Europe szorgalmazza, hogy az áldozatokkal kapcsolatos kérdéseket kiemelt fontossággal emeljék be a szabadság, biztonság és igazságosság keretén belül megvalósított programok közé.

Támogatjuk a számon kérhetőséget, vagyis azt, hogy a tagállamok vállaljanak felelősséget arra, hogy az áldozatokat az igazságszolgáltatás közepontjába állítsák, és biztosítják, hogy a bűncselekmény megtörténte után minden érintett személy segítséget és felvilágosítást kapjon, valamint élhessen a jogaival.

A Victim Support Europe ebben a Manifesto kiáltványban összefoglalta szervezetünk főbb stratégiai célkitűzéseit az elkövetkező évekre vonatkozóan, és bemutatta azokat a területeket, amelyek fejlesztésével meggyőződésünk szerint javítható az áldozatok helyzete. Tegyük közösen azért, hogy az Európai Unió által megfogalmazott szabadság, biztonság és igazságosság alapelvei a bűncselekmények áldozataira is vonatkozzanak.

ENDNOTES

- ¹ EU Tanács, büntetőjog, áldozatokkal kapcsolatos célkitűzések, <http://ec.europa.eu/justice/criminal/victims/> (megnyitva: 05/09/2013)
- ² A Victim Support Europe jelenleg (2013 októberében) 34 tagszervezetből áll, és a következő országokra terjed ki tevékenysége: Ausztria, Belgium, Bulgária, Horvátország, Csehország, Dánia, Észtország, Finnország, Franciaország, Görögország, Magyarország, Ír Köztársaság, Olaszország, Málta, Hollandia, Lengyelország, Portugália, Oroszország, Szerbia, Szlovákia, Spanyolország, Svédország, Svájc, Egyesült Királyság és az Amerikai Egyesült Államok,.
- ³ A *bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozó minimumszabályok megállapításáról szóló EU irányelv*, 1. cikk
- ⁴ Az Eurostat által 2013 augusztusában közzétett *A bűncselekmények alakulása 2010-ben*, 18/2013 tanulmány szerint az EU-ban több mint 21 millió bűncselekményt regisztráltak. Az adatrögzítési eljárások eltérései, a bűncselekmény eltérő definíciója és a nem jelentett esetek nagy száma miatt ez a szám valószínűleg valahol évente 30-40 millió körül lehet.
- ⁵ Van Dijk, J., Manchin, J., van Kesteren, J., Nevala, S. & Hideg, G. *A bűnözés terhe az EU-ban: Kutatási jelentés – Az európai bűncselekményekről és biztonságról szóló felmérések összehasonlító elemzése (EU ICS) 2005*, 19. old.
- ⁶ *Az EK tájékoztatása az Európai Parlament, a Tanács, a Gazdasági és Szociális Bizottság és a Regionális Bizottság részére – Az áldozatok jogainak megerősítése az EU-ban*, COM(2011) 274 végleges változat, (Brüsszel, 18.5.2011), Az EK által 2011. május 18-án elfogadott Áldozati Csomag részeként.
- ⁷ Ezt a véleményt az Európai Gazdasági és Szociális Tanács is támogatta a *bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozó minimumszabályok megállapításáról szóló EU irányelv*ről szóló jelentésében. Az Európai Gazdasági és Szociális Tanács véleménye az EK által az Európai Parlament, a Tanács, a Gazdasági és Szociális Bizottság és a Regionális Bizottság részére küldött jelentésről (*Az áldozatok jogainak megerősítése az EU-ban*, COM(2011) 274, végleges változat) és *Javaslat az Európai Parlament és a Tanács által a bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozó minimumkövetelményeket meghatározó hozott Irányelvre COM(2001)275 végleges változat – 2011/0129 (COD)*, 4.5.5 fejezet
- ⁸ Van Dijk, J., Manchin, J., van Kesteren, J., Nevala, S. & Hideg, G. *A bűnözés terhe az EU-ban: Kutatási jelentés – Az európai bűncselekményekről és biztonságról szóló felmérések összehasonlító elemzése (EU ICS) 2005*, 76. old.
- ⁹ *Marsy-törvény*: a kaliforniai 2008-as törvény az áldozatok alapvető polgári jogairól; az állam alkotmányának és a Büntető Törvénykönyv egyes fejezeteinek módosítása. A törvény védi és kiterjeszti a bűncselekmények áldozatainak jogait, melynek keretében beemel 17 jogot az igazságszolgáltatási eljárásba, mint például a perindításra való jog, védelem a vádlottól, értesítés a bírósági eljárásokról és kárpótlásról, szélesebb jogkör biztosítása a feltételes szabadlábra helyezésért felelős testületnek a szabadlábra helyezés elutasítására. További információkért látogasson el a következő oldalra: http://www.cdcr.ca.gov/Victim_Services/Marsys_Law.html
- ¹⁰ Látogasson el a következő oldalra: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/jha/110726.pdf
- ¹¹ *A bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozó minimumszabályok megállapításáról szóló EU irányelv* alkalmazásának határideje: 2015. november 16.

